

[Finansministeren.]

pensioner m. v. stiger næsten tilsvarende, hvilket i forhold til det samlede statsbudget medfører en stigning på godt 2 pct. om året.

Den samlede udgiftsstigning på statens budget bliver således under disse forudsætninger godt 9 pct. fra 1966-67 til 1967-68, men aftager det følgende år til ca. 7 pct. og bliver i det tredje år ca. 6 pct.

Jeg gentager og understreger, at der heri ikke er medtaget nogen af de merudgifter, der må forventes i henhold til ny lovgivning.

Vi må således regne med, at statens udgifter allerede med den givne lovgivning og de fastlagte retningslinjer i øvrigt vil vokse i noget stærkere takt end produktionen, der som nævnt næppe kan stige mere end 4 pct. om året. Det betyder, at statens andel vil blive øget noget, men der vil fortsat være plads til en større absolut stigning i det private forbrug og de private investeringer.

Diskussionerne om, hvorvidt statens udgifter skal være større eller mindre, drejer sig i virkeligheden om nogle få procent af hele udgiftssummen, og afgørelserne herom træffes hovedsagelig ved den stilling, folketingsretten tager til nye lovforslag eller til de enkeltbevillinger, der fremsendes til finansudvalget.

Den ene side af denne diskussion er naturligvis, hvor velmotiverede og preserende de nye udgiftsforslag er. Den anden side er, hvor meget vi kan tillade os at sætte statens udgifter i vejret.

At svare på det sidste er ikke så ligetil; det er mange forskellige hensyn, der spiller ind — og svaret må delvis bero på, hvorledes den almindelige økonomiske udvikling kommer til at forme sig i disse år. Det er ikke muligt at lægge statens udgiftspolitik helt fast for en periode på 3 år, men jeg kan i hvert fald pege på nogle af de hensyn, som spiller væsentligt ind ved de afgørelser, der efterhånden skal træffes.

Det første, man vil spørge om, er, hvorledes udsigterne tegner sig for statens indtægter. Dette spørgsmål skal jeg ikke komme ind på ved denne lejlighed, men vende tilbage til det ved fremsættelsen af finanslovforslaget.

Spørgsmålet om statens udgiftspolitik er imidlertid også et spørgsmål om, hvorledes vi i et samfund i stærk økonomisk fremgang

kan finde den rette balance mellem væksten i den private del og i den offentlige del af vor økonomi.

Ser vi bort fra de sociale pensioner og lignende overførsler af indkomst fra én del af befolkningen til en anden, vil en udvidelse af statens virksomhed forudsætte en forøgelse af den del af arbejdsstyrken, der er beskæftiget for det offentlige. Den arbejdskraft, det offentlige beskæftiger, er til og med i vid udstrækning arbejdskraft med en mangeårig og kostbar uddannelse. Staten — og det offentlige i det hele taget — står her i en konkurrencemæssig situation i forhold til de private virksomheder, som også skal ekspandere.

Hele denne problemstilling er jo i virkeligheden udtryk for, at vi har haft held til at opnå fuld beskæftigelse. Vi har tilmed fået en meget kraftig produktivitetstigning og vækstrate — og vi ønsker at fortsætte denne vækst. Det stiller nye krav til os.

Det er således nødvendigt at anvende alle de muligheder for at rationalisere og effektivisere de offentlige institutioner, som i dag står til rådighed. Detaljerede oversigter over personalet i de forskellige institutioner vil indgå i det samlede materiale vedrørende 3 års overslagene og vil være et godt udgangspunkt for sådanne overvejelser. Herudover må søges gennemført driftsøkonomiske undersøgelser, og sammenhængen mellem investeringsudgifter og de dertil svarende driftsudgifter må analyseres nærmere.

Endvidere forekommer det indlysende, at styringen af statens finansielle forpligtelser ikke kan tilvejebringes på nogen hensigtsmæssig måde blot ved at skære ned på de bevillingsforslag, de forskellige ministre kommer med. Skal vi skaffe midler til at tage de nye opgaver op, der trænger sig på i de kommende år, må vi også foretage en fordomsfri vurdering af de bestående udgiftsordninger med henblik på at skille de udgifter fra, som ikke længere har den samme høje prioritet, som de havde, da de i sin tid blev optaget på statsbudgettet.

Udarbejdelsen af 3-årige budgetoverslag må nu blive et fast led i budgetarbejdet, og det må på en række områder suppleres med prognoser og planer for udviklingen på længere sigt.